

stycznych i dla tego jestem tego zdania, że takie gospodarstwo ekonomiczne istnieje tylko w takich niemożliwych stosunkach jak nasze, w których odpowiedzialność za administrację całego kraju 40 milionowego na dwóch tylko spoczywa barkach. Gdybyśmy posiadali odpowiedzialne ministerstwo, oszczędzilibyśmy nam takich projektów ale wtedy i parlament poważniejsze zajęł stanowisko, któreby odpowiadało więcej jego godności jak obecnie. — Następny mówca p. Minnigerode oświadcza się za podatkiem giełdowym bo jest on według jego opinii popularnym i przemawia także za podatkiem od siodła, ale zezwala nań tylko z konieczności.

Mowa pana Richtera była uzupełnieniem przemówienia pana Rickerta, była tylko śmielszą i w jaśniejszych kolorach przedstawiała położenie kraju. Łamy pierś naszego nie zezwalają na szczegółowe streszczenie tak długodniowego przemówienia pana Richtera jak i mów innych. Możemy z nich tylko co ważniejsze przytoczyć. Pan Richter usiłował zwrócić uwagę Izby w inną stronę. Stroną tą według niego najłatwiejszą całego etatu jest obrachunek albo raczej brak obrachunku z miliardów francuskiej kontrybucji. Gdzież jest, pyta się członek stronnictwa postępowego, ten obrachunek? Według mnie, suma, którą w danym razie dysponować może parlament, wynosi około 90 milionów marek (Poruszenie w Izbie). Jeżeli takie znajdują się sumy, nie możemy ponosić kosztów n. p. za przebudowanie pałacu Radziwiłłowskiego, nie możemy obciążać naszego etatu. Czyż to z tych pieniędzy nie powinny być zakupione karabiny systemu Mausera dla marynarki? Następnie przechodzi p. Richter szczegółowo etat wojskowy i tak dalej mówi: Dobry minister skarbu całą dumę swoją zasadzałby na tym, ażeby w pierwszych dniach zaraz po wyborze marszałka przedłożyć cały etat. Pojedynczy człowiek nie jest w stanie temu podołać — a przecież jest zawsze różnica, czy ktoś z wyższego upoważnienia czy pod własną odpowiedzialnością polityczną przedkłada etat. Utrzymuję, że charakter etatu nie odpowiada istotnemu położeniu finansowemu. Nie potrzebujemy ani uchwały nowych podatków, ani zwiększenia dodatków matrikularnych. To też sądzę, że parlament będzie umiał ochronić kraj przed niesprawiedliwym nakładaniem nowych podatków i przed podwyższeniem matrikularnych dodatków. W ten sposób najlepiej się przysłuży państwu niemieckiemu. Po p. Richtera zabrał głos min. Camphausen. Przemówienie jego spokojne, pojednawcze nawet, bo p. Camphausen wypowiedział między innymi, że spór między rządem a reprezentacją kraju długo trwać nie może, że w razie dłuższego sporu rząd ustąpić winien tj. zmienić gabinet — otóż przemówienie pana ministra skarbu obliczone na złagodzenie umysłów, w czem dopomógł mu także pan Lasker w tych mniej więcej da się streścić słowach: Rządy związkowe w obec obecnego położenia finansowego ograniczyły się w swoich wydatkach jak tylko można najwięcej a uczyniły z wielkim bólem serca, bo potrzeb jest co nie miara. Jeśli mimo to etat wykazuje niedobór, w takim razie niedostateczna, że na pokrycie niedoboru wskazują na dochody, które są bardzo wątpliwe a o których stosowności dopiero przyszłość rozstrzeże. Jeśli odrzucić chęć proponowane na pokrycie deficytu nowe podatki, wtedy przyjąć musicie na siebie wszelką odpowiedzialność za taką uchwałę a uchwała ta do tego zaprowadzi, że postanowicie zwiększyć dodatki matrikularne. Minister skarbu jako też komisarz rządowy p. Michaelis zakończył swe mowy życzeniem, ażeby parlament sumiennie obradował nad etatem a w razie odrzucenia podatków proponowanych oświadczył się za powiększeniem dodatków matrikularnych. Po przemówieniu jeszcze, jak już powiedzieliśmy pana Laskera, który w mowie ministra Camphausena widzi zapowiedź zgody między rządem a parlamentem, zapowiedź spokojnych obrad, po krótkiej mowie pana Kardorffa, niepocholebnie odzywającej się o gospodarstwo finansowe tak pana Delbrücka jak ministra Camphausena — postanowiono na wniosek deputowanego Richtera nad całym etatem, z wyjątkiem niektórych pozycji, obradować w plenum parlamentu. — Na tem skończyły się pierwsze czytanie, w poniedziałek rozprawę nad projektem dwóch nowych podatków tj. podatku od siodła i podatku giełdowego.

AUSTRIA I WĘGRY.

* **Wiedeń**, 20 listopada. Sprawa namiestnikowa w Galicji do tej chwili nie załatwiona, choć wszystko za tem przemawia, że Alfred hr. Potocki stanie na czele rządu galicyjskiego. Podobno ostateczna nominacja spóźnia się skutkiem rokowania co do osoby wiceprezydenta namiestnika. Hr. Potockiemu kilku przedstawiono kandydatów, prawdopodobnie jednak padnie wybór na p. Bartmańskiego, który zastępując dawniej po kilka miesięcy co roku namiestnika, a obecnie zastępując go od kwietnia, okazał wiele zdolności. Równocześnie z nominacją hr. Potockiego na namiestnika podniesiono kwestyę marszałka krajowego sejmiku galicyjskiego, którym był w ostatnim roku hr. Potocki. Do wymienionych dawniej w tej mierze osobistości przybyło nowe nazwisko a zwłaszcza Jana hr. Tarnowskiego z Dzikowa. Z telegramów dalej lwowskich do N. fr. Presse dowiadujemy się, że ustąpienie p. Ziemiańskiego żadnej już niepodlega wątpliwości i że z tym ustąpieniem pozostaje w związku powołanie do Wiednia Ludwika hr. Wodzieckiego, który kilkakrotnie był już kandydatem do teki ministra galicyjskiego.

Na wczorajszym posiedzeniu Izby deputowanych wniósł dr. Kopp nowelę do ustawy małżeńskiej a dep. Goldegg interpelował ministra oświecenia co do osiedlenia się Jezuitów w Brixen w Tyrolu. Zresztą posiedzenie wczorajsze, na którym obradowano głównie nad zniesieniem stempla od weksli nie przedstawiało dla naszych czytelników żadnego interesu. Z obrad komisji budżetowej podnieść nam należy, iż na postawione pytanie oświadczył minister obrony krajowej pułkownik Horst, że w północnej Dalmacji obrona krajowa już została zaprowadzona a w południowej Dalmacji wkrótce wejdzie w życie. Sprawa ta o tyle jest ważną, że Dalmatyńczycy najciężej, bo nawet z bronią w ręku sprzeciwiali się wprowadzeniu u nich ogólnej służby wojskowej i obrony krajowej. Dalej oświadczył minister Horst, że wielkie zakupna broni dla landwey skończyły się z r. 1877 i zaprzeczają stanowczo pogłosce, jakoby stare karabiny systemu Wenzla miały być sprzedane Serbii i innym państwom lenniczym Turcji.

FRANCYA.

* **Paryż**, 20 listopada. W organie swoim, w République Française wzywa pan Gambetta zwolenników swoich i w ogóle wszystkie stronnictwa liberalne i przyjaciół rzeczypospolitej, aby się przymy-

nie oddawali kłopotom; idea demokratyczna zapuściła bowiem głębokie już w kraju korzenie, idea ta posiada większość za sobą narodu a żadne klęski w Zgromadzeniu narodowym nie zdolne jej wykorzenić. Nie jest to, jak République Française dalej oświadcza, chępliwością; gdyż faktem jest, że stronnictwo republikańskie przez swą krew zimną, przez swą odwagę i szczerłość panuje nad obecnym położeniem. Wszystkie z prowincji nadchodzące wiadomości w tym się zgadzają, twierdząc zarazem, że mimo głosowania wedle okręgów republikańskie przy wyborach zwycięży. Od lat wielu stronnictwo republikańskie nie okazywało takiej dojrzałości politycznej, jak teraz właśnie; kraj zaś, który tak umie nad sobą panować i który wie, dla czego milczy, będzie też umiał przeprowadzić wolę swoją. Wybory w sercu ludu francuskiego już uskutecznił; odbędzie się one z spokojem i godnością, jaka przystoi wielkiemu krajowi, który oddawna już tęskni za rządem, utworzonym przez kraj i dla kraju i który dla takiego rządu jest teraz dojrzałym. Przechodząc następnie do nowego prawa prasowego, które nie dla prasy, lecz przeciw prasie jest skierowane, dowodzi République Française, że p. Dufaure w motywach swoich wyraźnie okazuje, jak sam mało w to wierzy, aby takie prawo mogło być uchwalone; stara się je przeto przemycić jako prawo tymczasowe, obliczone jedynie na wybory „dla obrony wolności wyborców“ itp.

Obok tego prawa prasowego zajmują się tak stronnictwa rozmaite jak i organa ich wyborami członków przyszłego senatu rzeczypospolitej. Monitor zapewnia, że grupy prawicy zgodziły się już na listę senatorów, wedle której 20 członków prawego centrum, 20 umiarkowanej prawicy i 10 najskrajniejszej prawicy do senatu ma być wybranych; dalej 10 członków prawej strony lewego centrum, pomiędzy nimi pp. Laboulaye i Ducarre, 5 umiarkowanych bonapartystów lub takich, co do żadnego nie należą stronnictwa; 10 ma być wybranych z osób do Zgromadzenia nienależących, pomiędzy nimi kardynał Donnet jako reprezentant kościoła, gubernator Paryża generał Ladmirault, generał Baraguay d'Hilliers i ks. Nemours jako reprezentanci armii, generał prokurator Renouard jako reprezentant sądownictwa i hrabowie d'Haussonville i Falloux jako reprezentanci instytutu. Wszyscy ci kandydaci, choć do rozmaitych należą stronnictw, są usposobienia klerykalnego. Ponieważ zaś kraj na 225 senatorów, których ma wybrać, wybierze może przynajmniej 90 do 100 nie; rzyjaciół rzeczypospolitej i klerykalów, przeto stałby się senat, gdyby owa lista przyjęta została, silnym przedmurzem klerykalów. Opinia natomiast obawia się już teraz, aby taki senat nie doprowadził nie tylko do niesnasek wewnątrz kraju, lecz nawet do zatargów z zagranicą. Z innej strony zapewniamy, że listy senatorów jeszcze nie ustanowiono, odośne układy toczą się jeszcze pomiędzy prawem centrum a umiarkowaną prawicą i najskrajniejszą prawicą. Zresztą ma się wybór senatorów rozpocząć już na czwartkowym posiedzeniu Zgromadzenia narodowego.

Wedle listów, jakie Figaro z Londynu odebrał, zamówiła Rosja w Dundee w Szkocji 500,000 tornistrów, które w krótkim czasie mają być odstawione do pewnego duńskiego domu handlowego. Francja natomiast zakupuje podobno bardzo wiele w Rosji koni, które do Austrii się sprowadzają, gdzie agenci francuscy je odbiorą.

HERCOGOWINA.

* Wszystkie doniesienia z Hercegowiny nie tylko potwierdzają wiadomość o zwycięstwie powstańców w dniach 11 i 12 b. m. odniesionem nad przemagającymi siłami tureckimi pod Muradwicz, a właściwie Muratowiczami, lecz mówią o nowym powodzeniu broni powstańców dnia 15 b. m. Niemniej również jest doniesienie o wiadomości o obsaczeniu przez powstańców Granesko, tej właśnie forteczki, której zaprowadzaniu przeszkodził powstańcy zaczętnym działaniem w dniu 11 i 12 b. m.

Wedle telegramu raguzkiego do Agence Havasa spieszy z większymi siłami Vali Reouf pasza na odsiecz zagrożonej warowni, skutkiem czego należy się przygotować na nową a niezawodnie zwycięską bitwę. Powstańcy, jak pisze z Raguzy do Pol. Corr., zajęci są obecnie wprowadzeniem w swoje szeregi ścisłej i więcej niż dotąd wojskowej organizacji. Już ostatecznie ich operacje były nacechowane pewną myślą przewodnią. Zaprzestali oni działań samopas i występują w zwartych i większych oddziałach. Główna ich uwaga skierowana obecnie na przygotowanie do przemieszczania. Noszą się z planem skoncentrowania swych sił głównych w okręgu Zubezi, będącym niejako naturalnym obwarowanym obozem. Tu też zgromadzili znaczniejsze zapasy, dostateczne, by przetrzymać z pomocą nich zimowe miesiące. Zajmując stanowiska do koła Zubczy, przyjdzie im nie trudno utrzymać związek z Sutoriną, nękać Turków podjazdami, zabierać im prowianty, utrzymywać w szachu większe blokadu tureckie i obwarowane punkta, jak Niksić i Gorańsko, a kto wie nawet, czy nie zmusić je do kapitulacji.

Depesze prywatne Dzien. Poznańskiego.

Gniezno, 22 listopada, godz. 10 m. 30. Na przedwyborczym zebraniu Polacy zgodzili się na wybór p. Leonarda Brzeskiego z Jabkowa na członka Izby panów.

Gniezno, 22 listopada, godz. 12 m. 13. Na wyborczym zebraniu uprawnieni wyborcy wybrali 14 głosami przeciw jednemu p. Leonarda Brzeskiego z Jabkowa, członkiem Izby panów.

Spis druków

odnoszących się do

Spółek zarobkowych

zestawił

Dr. Z. C.

W szeregu prac naszych społecznych przypadku Spółkom zarobkowym ważne zadanie podźwignięcia materialnego dobrobytu. Możliwa to i powolna praca, ale owoce jej niechybne. Mamy otuchę, iż Spółki wytrwają na obranej drodze i przyczynią się znakomicie

do naprawy całego naszego gospodarstwa społecznego. Z tego względu zasługują na baczną uwagę i z tego też względu postanowiliśmy zestawić w niniejszej rozprawce wszystkie polskie druki Spółek zarobkowych się tyczące.

Drugą pobudką do zestawienia niniejszego spisu był zamiar zachęcenia Spółek do zbierania pism ich rozwoju się tyczących. Jeżeli dla Spółek młodszych i słabszych zbyt uciążliwym byłoby to zadanie, winny się temu zajęć Spółki pierwszorzędne, a nieodzowną jest rzecz, aby wszystkie odnośne druki znajdowały się przynajmniej w bibliotece patronatu i komitetu Związku Spółek zarobkowych polskich. Pragnęlibyśmy, aby tegoroczny sejmik Spółek zarobkowych, odbywający się w Krotoszynie uchwalił odpowiednią rezolucję i polecił Spółkom zakładanie takich specjalnych bibliotek, jako też, aby uchwalił potrzebne do tego środki dla patronatu i komitetu związkowego.

Nie pochlebiamy sobie, abyśmy przedmiot zupełnie wyczerpali. Im drobniejsze druki, tem trudniej się przechowywać, tem trudniej o ich zbiór zupełny. Cel nasz będzie osiągnięty, jeżeli gorliwych na tej niwie pracowników pobudzimy do uzupełnienia naszego spisu i jeżeli zachęcimy Spółki do zbierania wszelkich pism tyczących się ich rozwoju. Nadmieniamy tylko jeszcze, że zbierając literaturę odnoszącą się do Spółek, nie należy pomijać czasopism, w których często bardzo cenne z tego pola znajdują się rozprawy. Z tego względu przytoczyliśmy też kilka czasopism naszych, które więcej od innych Spółkami się zajmowały, — wyliczać zaś wszystkie umieszczone w nich rozprawy przechodziłoby zakres niniejszej pracy.

1. Au Juliusz, dr. (dyrektor szkoły rolniczej w Żabikowie). Die Creditgenossenschaften in ihrer Bedeutung für Stadt und Land und ihren Beziehungen zur sozialen Frage von Heidelberg, Verlagsbuchhandlung von Fr. Bassermann 1869. 8ka, stron 48 (cena 1 złp.).
2. Celichowski Zygmunt, dr., zob. Gazeta Toruńska, — Kórniczanin, — Nadwiślanin, — Oregdownik.
3. Duval Juliusz. Spółdzielcze stowarzyszenia kredytowe. Warszawa 1874. 16ku, str. 40, (cena 15 groszy).
4. Dziennik Poznański, pismo codzienne, wychodzące w Poznaniu, zawiera cenne rozprawy dra Rakowicza, ks. Szamarskiego i innych.
5. Gazeta Toruńska, pismo codzienne, wychodzące w Toruniu od r. 1867, zawiera liczne rozprawy i korespondencje o Spółkach. Z obszerniejszych wymieniamy: „Kilka uwag o walnem zebraniu Związku Spółek zarobkowych“, przez Z. Celichowskiego, w nr. 240—243 z r. 1873: — „Sprawozdanie z sejmiku Spółek zarobkowych“, odbytego w Toruniu d. 28 i 29 listopada 1874 r., przez J. Glinkiewicza (zob. Glinkiewicz).
6. Glinkiewicz Józef. Sprawozdanie z sejmiku Spółek zarobkowych w Toruniu roku 1874, wypracowane przez ..., sekretarza sejmiku. Toruń, nakładem Związku Spółek zarobkowych, drukiem J. Buszczyńskiego. 4ka, stron 28, druk we 2 kolumny.
7. Górecki Wacław, pseudonim, zob. Szymański Roman.
8. Kasy oszczędności i Towarzystwa zaliczkowe (Odbitka z Przewodnika ekonomicznego, staraniem dyrektora Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń krakowskiego.) Kraków, druk uniwersyt. 1871, 8vo, stron 24.
9. Kirsztot Józef. O stowarzyszeniach zaliczkowych. Odbitka z Ekonomisty za miesiąc grudzień 1865.
10. — Tenże. Stanowisko stowarz. ludowych w ekonomice. Odbitka z Ekonomisty za październik 1866, 8vo str. 31.
11. — Tenże. O stowarzyszeniach kred. ludowego we Francji. Odbitka z Ekonomisty za marzec 1867 8vo str. 17.
12. — Tenże. O stowarzyszeniach zaliczk. a w szczególności o kasie pożyczkowej warszawskich przemysłowców, napisał... magister prawa i administracji. Warszawa, 1870, w drukarni J. Goldmana, skład główny w księgarni Gebethnera i Wolfa. 8vo str. V i 105 (zniżona cena 2 złp.).
13. Kórniczanin wychodzi od 1 lutego 1875 dwa razy w miesiącu w Kórniku pod redakcją dra Zygmunta Celichowskiego.
14. Łyskowski Mieczysław. Przewodnik dla spółek pożyczkowych, napisał... Toruń, nakładem F. T. Rakowicza, 1870, 8vo str. IV i 114 (nakład wyczerpany).
15. Makowiecki Aleksander. Banki zaliczk. dla rzemieślników. Warszawa, 1867, 8vo str. 18 (cena 1 złp.).
16. — Tenże. Spółki epozywce. Warszawa, 1868, 16ka, str. 35, (cena 1½ złp.).
17. Merunowicz Teofil. Gminne kasy pożyczkowe i połączenie z niemi kas oszczędności (przeobrażone z Tygodnika niedzielnego). Lwów, 1868, 8ka, str. 62, (cena 2 złp. gr. 20).
18. Nadwiślanin. Tygodnik handlowy, przemysłowy i ekonomiczny. Dodatek do Gazety Toruńskiej. Rok I od 1 października 1873, numerów 13. Rok II, 1874 numerów 49. Rok III, 1875.
- Rok I. Nr. 2. O lombardzie w spółkach pożyczkowych. Nr. 3. O lombardzie w spółkach pożyczkowych przez dra Z. Celichowskiego). Nr. 4. O lombardzie w spółkach pożyczkowych napisał dr. Rakowicz. Nr. 11. Korespondencja ks. G. z Miłosławia: O spółce rzemieślników dla handlu surowymi skórami, kośćmi, rogami, szczytą itd.
- Rok II. Nr. 2. Nowe instytucje kredytowe. Nr. 12. Korespondencja z Miłosławia o spółce tamtejszej. Nr. 29. W sprawie spółek naszych. Nr. 30. Spółki pożyczkowe czy banki akcyjne? Nr. 45. Wzór kasy pożyczkowej. Nr. 49. Fundusz rezerwy w spółkach pożyczkowych. Rok III. Nr. 6. Porównanie zasad banków akcyjnych, spółek pożyczkowych i towarzystw wzajemnego kredytu.
19. Odezwa w celu założenia w Krakowie spółki oszczędności i zaliczek jako filii pierwszego stowarzyszenia urzędników całej monarchii austro-węgierskiej. Kraków, druk uniwersytetu. 1872, 4-ka, kartka 2.
20. Oregdownik. Pismo poświęcone sprawom politycznym i społecznym, wychodzi w Poznaniu od r. 1871, redaktor i wydawca dr. Roman Szymański. Zawiera wiele korespondencji tyczących się spółek, np. Rok III nr. 22 z dnia 22 maja 1873. „Oregdownik przemysłowca kórnickiego do przemysłowców pleszewskich przez Z. C. o rozszerzeniu zakresu działania naszych spółek.

słowników pleszewskich przez Z. C. o rozszerzeniu zakresu działania naszych spółek.

21. Piątk Leonard, dr. profesor uniwersytetu lwowskiego. O towarzystwach zarobkowych i gospodarczych według ustawy z dnia 9 kwietnia 1873 r. z uwzględnieniem odnośnych ustaw w Niemczech obowiązujących. Wykład systematyczny napisał... We Lwowie 1874. Nakładem autora; z l. związkowej drukarni we Lwowie, 8-ka stron 235.
22. Treść. Wstęp. I. Pojęcie towarzystw zarobkowych i gospodarczych. II. Podstawa kredytu i prawne znaczenie majątku towarzystw zarobkowych i gospodarczych. III. O stanowisku prawnym towarzystw zarobkowych i gospodarczych w ogóle. IV. O zawiązaniu towarzystw zarobkowych i gospodarczych i przystąpieniu członków. V. Stosunki prawne w towarzystwie ukonstytuowanym. VI. O zmianach w towarzystwie i ich skutkach. VII. O rozwiązaniu towarzystw i jego skutkach. W dodatku trzy ustawy.
22. Piłat Tadeusz, dr. Nowa ustawa austriacka o Spółkach zarobkowych i gospodarczych i Spółkach tego rodzaju istniejące w Galicji. W Gazecie lwowskiej z r. 1873; nr. 175 i 177.
23. — Tenże. Wiadomości statystyczne o stosunkach krajowych na wezwanie wydziału krajowego galicyjskiego zestawil i opracował... Lwów 1873 4-ka, str. 124 (zob. str. 122 i nast.).
24. Projekt do ustaw wzorowych dla spółek pożyczkowych. Poznań, nakładem Związku spółek zarobkowych, 1875, 8ka, str. 31. (Wydawca ks. Szamarszewski, patron Spółek zarobkowych).
25. Projekt do ustaw zrewidowany przez komisję Towarzystwa pożyczkowego dla przemysłowców miasta Poznania, Spółki zapisane. Poznań, nowa drukarnia Daszkiewicz, 1871, 8ka, str. 14.
26. Rakowicz dr., dyrektor Banku włościańskiego w Poznaniu. O czekach czyli ułatwieniu interesu depozytowego przez asygnacje, napisał... Poznań, 1875, nakładem i czcionkami drukarni J. I. Kraszewskiego (dr. W. Lebiński), — 8ka, str. 24. Rozdział V: Interes depozytowy i kasy oszczędności u Spółek. (Referaty zobacz w Kórniczaninie nr. 20, w Ruchu społeczno-ekonomicznym nr. 3).
27. — Tenże. Zobacz Dziennik Poznański, — Nadwiślanin.
28. Rocznik. Pierwszy rocznik Spółek zarobkowych i gospodarczych w Galicji i W. Ka. Krakowskiem za rok 1874 (jako dodatek do nr. 43 czasopisma „Związek“).
29. Romanowicz Tadeusz. O stowarzyszeniach. Lwów, 1868, 8ka (cena 1 złp. 20 groszy).
30. Tenże. Banki rolnicze powiatowe czyli zaliczkowe stowarzyszenia. Lwów, 1869, 8ka, stron 147 (cena zniżona 2 złp. 20 groszy).
31. Ruch społeczno-ekonomiczny. Wychodzi w Poznaniu 5 i 20 każdego miesiąca pod redakcją Antoniego Urtanowicza. Zaczął wychodzić 5 paźd. 1875.
32. Sadowski Jan. Spółki pożyczkowe w zastosowaniu do gospodarstwa wiejskiego. Rzecz napisana w celu uzyskania świadectwa z ukończenia nauk w wyższej szkole rolniczej imienia Haliny przez... Poznań, 1874. Nakładem autora, drukiem J. I. Kraszewskiego (Dr. W. Lebiński) 8ka, stron X i 54 wraz z tablicą zestawień statystycznych.
33. Sprawozdanie dyrektora Towarzystwa zaliczkowego dla miasta Krakowa oraz dla powiatów krakowskiego i chrzanowskiego, w miesiącu Krakowie założonego z dopełnionej czynności za rok pierwszy tj. od 3 stycznia do 31 grudnia 1870. Kraków, 1871, nakład towarzystwa, druk uniwersytetu, 4-ka, str. 9.
34. — Toż — z czynności za rok trzeci tj. od 1 stycznia do 31 grudnia 1872 r. (obejmuje zarazem spis członków). Kraków, 1873, nakład Towarzystwa, druk W. Korneckiego. 4-ka, str. 18.
35. Sprawozdanie z działań Stowarzyszenia pożyczkowego „Merkury“ w Warszawie — za piąte półrocze (a drugie 1871 r.). Warszawa 1872.
36. — Toż — za szóste półrocze tj. od 1 stycznia do 30 czerwca 1871 r. Warszawa, 1872, nakładem Stowarzyszenia, w drukarni Pawlowskiego.
37. Sprawozdanie z działań Stowarzyszenia społecznego „Zgoda“ za pierwsze półrocze 1872 r. Warszawa, 1872, druk Pawlowskiego.
38. (Sprawozdanie.) Pierwsze roczne sprawozdanie Komitetu głównego Związku Spółek zarobkowych polskich. Poznań, 1872, czcionkami T. H. Daszkiewicza. 8ka, stron 24 i 1 tabela zawierająca obraz stanu Spółek zarobkowych polskich za r. 1871.
39. Sprawozdanie Spółek zarobkowych za rok 1872.
40. Sprawozdanie Spółek zarobkowych za rok 1873, zdane na Walnem Zebraniu w Toruniu d. 29 listopada 1874 (przez Patrona Spółek zarobkowych ks. Szamarskiego). Poznań, 1874, czcionkami N. Kamińskiego i Sp. — fol. max. str. 17.
- (Zob. Rozbiór Sprawozdania Spółek zarobkowych za rok 1873 w Gazecie Toruńskiej nr. 286 i 287 z r. 1874.)
41. Statut Towarzystwa wzajemnego kredytu w Krakowie. Kraków, 1873, druk L. Paszkowskiego. 11-ka, str. 12.
42. Statut Towarzystwa zaliczkowego we Lwowie. 1871, 8ka.
43. Statut Towarzystwa zaliczkowego w Zbarażu. Wadowice, 1873, nakład Towarzystwa zaliczkowego, druk F. Foltyna. 12-ka, str. 20.
44. Statuta Stowarzyszenia zaliczkowego w Oleszycach (w Galicji) z dnia 21 sierpnia 1867, str. 6. (Przytęm książka kwitowa dla członków stowarzyszenia, stron 16.) Lwów, 1868. 8ka.
45. (Studniarski Antoni.) O stowarzyszeniach akcyjnych i o spółkach osobowych napisał A. S., członek Towarzystwa przyjaciół nauk poznańskiego. Poznań, 1874, nakładem autora, czcionkami i w komisie N. Kamińskiego i Sp. 4-ka, stron 22.
- (Rozbiór w Gazecie Toruńskiej w nr. 256 z r. 1874 przez Bojana, pseudon. Z. Celichowskiego.)
46. Supiński Józef. Pisma.... Wydanie poprawne i pomnożone. Wydał funduszem poruczonem Jan Welichowski. We Lwowie, 1872, w drukarni Zakładu narod. im. Ossolińskich. Tomów 5.
- Tom IV, strona 167—231: Stowarzyszenia i spółki.

W dniu 20go listopada r. b. o pół do jedenastej w nocy, opatrzona śś. sakramentami, przeżywszy lat 77, zakończyła żywot doczesny w Małych Jeziorach pod Zaniemyślem ś. p.

Józefa z Chłapowskich Sokolnicka.

Eksportacja zwłok odbędzie się o godzinie 3ej d. 23 bm. do Małych pod Zaniemyślem, pogrzeb i spuszczenie zwłok nazajutrz do grobu rodzinnego tamże, o czym donoszą w smutku pogrążone

(6098)

dzieci i wnuki.

(6094)

W piątek dnia 19 m. b. o godzinie 9 wieczorem zasnął w Bogu ukochany synek nasz

TEODOR,

o czem krewnym i znajomym donoszą stroskani rodzice.

Włodzimierz i Anna Jaraczewscy.

Wronowy 20. XI 1875.

Posiedzenie

reprezentantów miasta Poznania w dniu 24 listopada 1875 roku po południu o godzinie 4.

Przedmioty obrad:

1. Wyrównanie rachunku kasy depozytalnej za r. 1871.
2. Toż samo kasy głównej ubogich za rok 1868.
3. Toż samo kasy szkoły średniej chłopców za r. 1872.
4. Wniosek dotyczący utworzenia funduszu obrotowego.
5. Ustalenie etatu dla głównego zarządu ubogich za r. 1876.
6. Toż samo dla miejskiego domu chorych za r. 1876.
7. Toż samo dla szpitalu za rok 1876.
8. Toż samo dla zakładu sierot za r. 1876.
9. Toż samo dla zakładu Ludwika za r. 1876.
10. Toż samo dla szkoły realnej za r. 1876.
11. Toż samo dla szkoły średniej za r. 1876.
12. Toż samo dla szkoły obywatelskiej za r. 1876.
13. Toż samo dla szkoły pierwszej za r. 1876.
14. Toż samo dla szkoły drugiej za r. 1876.
15. Toż samo dla szkoły trzeciej za r. 1876.
16. Toż samo dla szkoły dalszego kształcenia się za r. 1876.
17. Toż samo dla maszyniarni za r. 1876.
18. Toż samo opłaty psów za r. 1876.
19. Toż samo teatralnego za r. 1876.
20. Toż samo administracji długów miejskich za r. 1876.

podp. Pilet.

Obwieszczenie.

W naszym rejestrze firmowym pod Nr. 128 dziedzic dóbr **Erdmann Wendland** w Białych zech: za firmą:

Erdmann Wendland, miejsce osiedlenia Białych, w skutek rozporządzenia z dnia dzisiejszego zapisany został.

Wrocław, dnia 18 listopada 1875.

Król. sąd powiatowy Wydział I.

Proklama.

Ponieważ z pobytu nieznanego gospodarza **Teodor Potęcki**, przedtem w Malczewie zamieszkały, wyrokowi w sprawie właściciela dóbr Edwarda Brudzewskiego z Lednagóry przeciw rólnikowi Teodorowi Potęckiemu z Malczewa zapadłemu na dniu 22 czerwca 1875 roku zapadłemu nie uczynił i skargi dotyczącej się pretensji na pozycję z Lednagóry nie nadesłał, wyznacza się temu niniejszym do wytoczenia skargi wykluczającej termin trziesiętny i nakazuje mu się, aby to w terminie dnia

15 lutego 1876

o godzinie 10-tę rano

przed kolegium wyznaczonym zaświadczaniem uprawnionego sądu udowodnił, w przeciwnym bowiem razie jemu co do wysłowionej pretensji i skargi o takową przywłaszczoną wieczne milczenie nałożone będzie.

Gniezno, 2 października 1875.

Król. sąd powiatowy.

Fortepiany i pianina

z strunami na krzyż, z żelaznymi ramami, z fabryki premiowanej **Ernesta Rosenkrantz w Dreźnie**, jako też pianina o prostych strunach poleca pod gwarancją po tanich cenach

A. Droste, fabrykant fortepianów,

W. Garbary 18, naprzeciw arsenału.

Sprzedaż konieczna.

Majętność rycerska **Nowicz** z folwarkiem Malin w powiecie śremskim położona, w księdze hipotecznej Tom. II na stronicy 725 i następ. zapisana, do 1. Faustyna Haak. 2. Antoniny Karoliny Przyłuskiej, która z Justynem Zaborowskim w małżeństwie i wspólności majątku żyje, 3. Władysława Prospera Przyłuskiego 4. Emilii Agaty Kunegundy Rożnowskiej z Przyłuskich. 5. Antoniego Stanisława Przyłuskiego. 6. Józefa Godlewskiego, zamężnej za radcą miejskim Kramarkiewiczem, należąca, której tytuł własności na imię ich zapisany i która z objętością 582 hektarów 79 arów 10 lasów kwadratowych — opłacie podatku gruntowego, podług ustalonego czystego przychodu na podatek z gruntu na 3888 Mr. 56 fen. i na podatek budynkowy z wartości użytku na 1859 Mr. podana, sprzedana być ma w celu podziału pomiędzy współwłaścicielami drogą subhastacji koniecznej w poniedziałek

dnia 20 grudnia 1875 roku

przed południem o godzinie 11-tę w lokalu podpisanego sądu, w pokoju Nr. 3. Wypis rejestru podatkowego, wykaz hipoteczny i wszystkie inne wiadomości dotyczące się tej nieruchomości, jako też szczególne warunki sprzedaży przez interesów jeszcze stawić się mające przejrane być mogą w III biurze królewskiego sądu podpisanego podczas zwykłych godzin służbowych.

Osoby, które chcą rościć do powyżej opisanej nieruchomości prawa własności lub niezahipotekowane prawa realne, do których skuteczności przeciw trzecim osobom jest atoli podług prawa potrzebne zantabulowanie w księdze hipotecznej, wyzwa się niniejszym, aby swe pretensje najpóźniej w po wyższym terminie licytacyjnym zapowiedziały.

Uchwała co do udzielenia przybicia publicznie ogłoszoną zostanie w terminie wyznaczonym na piątek

dnia 24 grudnia 1875 roku

w południe o godzinie 12 ej w lokalu urzędowym podpisanego sądu w pokoju Nr. 3. Śrem, dnia 25 września 1875.

Król. sąd powiatowy I. Sędzia subhastacyjny. Treutler.

Walne Zebranie

Towarzystwa pomocy naukowej imienia Karola Marcinkowskiego, powiatu inowrocławskiego, odbędzie się w Inowrocławiu w poniedziałek **6 grudnia rb.** o 11 godzinie przed południem w lokalu pana Wituskiego, na które zaprasza

Komitet.

Co dopiero wyszedł:

Przewodnik do pisania listów miłosnych.

oraz dotyczących się ożenienia i zamążpójścia. Ułożył Wincenty B. Cena 5 sgr., z przesyłką 6 sgr., za talara 7 egz. franco. Sprzedającym z drugiej ręki rabat. Przewodnik ten nie tylko młodzieży obija pici, zabierającej się do st. nu małżeńskiego, ale także rodzicom i opiekunom polecać godny. Jest czysty, dąży do moralności. Zamówienia pod adresem:

Księgarnia

J. Chociszewskiego, Poznań.

Meidingera

patentowane

piece do pokoi,

piece salonowe

i regulatory

z lanego żelaza,

piece

do gotowania

do mniejszych pomieszczeń

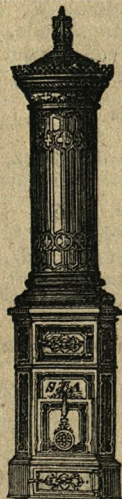
jako też

przystawki do pieców

począwszy od 70 fen. aż do najdroższych, w wielkim wyborze

ma w zapasie

S. J. Auerbach.

Obwieszczenie.

Kolej

oleśnicko-gnieźnieńska.

Akcyonariusze Towarzystwa kolei oleśnicko-gnieźnieńskiej, którym przydzielone zostały arkusze kwitowe oznaczone numerami 3. 7. 11. 17. 20. 25. 29. 34. 36. 39. 43. 49. 50. 51. 52. 54. 55. 56. 57. 60. 65. 68. 69. 70. 71. 78. 79. 81. 82. 91. 92. 93. 95. 98. 103. 104. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 123. 127. 133. 134. 135. 137. 142. 143. 144. 145. 150. 151. 154. 158. 159. 160. 161. 172. 175. 176. 178. 185. 188. 195. 206. 211. 212. 213. 215. 217. 218. 219. 220. 222. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 235. 238. 244. 245. 246. 249. 252. 253. 254. 262. 263. 276. 278. 298. 304. 308. 313. 318. 332. 335. 346. 366. 369. 376. 377. 378. 379. 381. 385. 386. 391. 392. 393. 394. 396. 399. 400. 416. 417. 420. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 438. 447. 448. 449. 471. 486 i 487, nie uściśli się dotąd z rozpisanej publicznie obwieszczeniem z dnia 25 lutego rb. na czas od 20 do 31 marca 1875 wpłaty X i ostatniej raty 10% na podpisane przez nich akcje zakładowe i to mimo ponownego wezwania osobnego.

Akcyonariusze ci wzywają się niniejszym raz jeszcze, aby resztujące wpłaty wraz z prowizjami zwłoki uskuteczniłi w owych miejscach przyjęcia, w których wpłata dawniejszych rat miała miejsce, najpóźniej do

10 stycznia przyszłego roku,

w przeciwnym bowiem postąpi się przeciw ociągającym wedle postanowienia § 7 statutu Towarzystwa.

Wrocław, 15 listopada 1875.

Rada Nadzorcza

Tow. kolei oleśnicko-gnieźnieńskiej.

Nowe francuskie jarzynki i owoce w konfiturze jako też kandyzowane w eleganckich kartonikach i pojedynczo, nowe rodzenki w gronach, migdałki w lupinkach, marok. daktyl, smyrn figi, włoskie prunełki, franc. śliwki katarzynki w rozmaitych gatunkach, włoskie kasztany, algijskie granaty, hiszp. winogrona almerya, francuskie i tyrolskie jabłka i gruszki w rozmaitych gatunkach, wszystko w najlepszej jakości i po bardzo umiarkowanych cenach poleca

A. Cichowicz.

Edward Tovar

Paryż

Lipsk

POZNAŃ

Bismarcka ulica Nr. 1

zachęcony licznymi odwiedzinami w roku minionym urządził w nowo otworzonym swoim lokalu handlowym

(6035)

wielką wystawę gwiazdkową

najnowszych wyrobów w biżuteriach paryżkich i towarach zbytkowych.

Jako szczególnie polecenia godne poleca na podarki **ślubne i gwiazdkowe**: słupki do kwiatów, żandnierki, stoły, bardzo eleganckie atrapy z muzyką, wazy do kwiatów, czarki do kart wizytowych, zwierciadła, przybory do pisania, pudełeczka do strojów z porcelany, brzozy, szypłatu, słońowej kości itd. itd.

Wachlarze z słońowej kości, szypłatu, piór strusich, atlasu, łabędzi, hante novauté z malaturami widoków w przeszło 300 wzorach. Stroje dla dam z korali prawdziwych i imitowanych, filigranu, mozaiki, onyxu, kryształu górskiego, oxdy, perel, Camee, safirynu, w przeszło 500 najnowszych wzorach.

Dalej bardzo elegancką kolekcją łańcuszków do zegarków dla pań i dam, jako też medalionów, bransolet, dyademów, przepasek, guzików do mankietek, krzyży, szpilek do włosów itd. itd.

Tak samo przepyszny wybór portmonetek, torebek wizytowych, Notices skórzanych i z słońowej kości itd.

Pozwala sobie w końcu szczególnie zwrócić uwagę na swój obficie skompletowany skład artykułów z laque de Chine jako to szalek, pudełek do herbaty i cygar, tac, butelek i szklanek, talerzy itd. itd.

Ceny stałe!

Edward Tovar

Bismarcka ulica Nr. 1.

Cylindry do przerwania przeciągu powietrza dla okien i drzwi

składające się z cylindrów bawełnianych pociągniętych lakiem, praktyczne, trwałe, tanie są do nabycia tylko w **składzie fabrycznym towarów gumowych** w Hotelu de Rome.

(6038)

Th. R. Kube

specjalista dla sztucznych zębów. Do konsultowania od 9—12 i od 2—5. Wilhelmowska ul. Nr. 23. (5658)

Dobre czerwone tyrolskie **wino stołowe** czyste i niesfałszowane sok winny (42 litr. 15 Mar.) wraz z beczką za przesłaniem należności rozsyła handel **owoców i win** : 592) TAUBER, Pardellerhof, poczta Meran.

Zimne nogi to śmierć, Ciepłe nogi to życie. Najlepszą rzeczą, by zachować trwale ciepło i suche nogi, są **buty i trzewiki z podszewkami z drzewa.** Takowe są do nabycia dla pań, dam i dzieci jedynie w składach

Mannheim'a Wolffsohn,

Rynek 64 i Wiankowa ulica 8.

Dery na łóżka do spania, dery dla koni, dery podróżne, dery na podłogi, maty kokosowe, pokrycia na stoły, dywany itd. poleca jak najtaniej

S. Kantorowicz,

(6024) Rynek 68.

Czyste wino węgierskie

z sklepów pewnego węgierskiego właściciela dóbr. (6031) czerwone z Budy) butelka po 15 sbr. Ruster Ausbruch) rozsyła za przesłaniem należności w gotówce

K. M. Berger

Landhausstrasse 1. **Drezno.** Korespondencya polska.

Pasy do maszyn

rzemieńne i parciane, **Smarowniki i Manchety, Skór na uprząż etc.** polecają

Orłowski & Co.

Skład skór (4888)

w **Poznaniu, Jezuitcka ul. 1.**

75,000 M. wygrana główna

Ciągnięcie dnia 13 stycznia 1876 i dni następnych, przyczem przyjdą do podziału za pomocą losowania przez wysoki sąd potwierdzonego następujące wygrane: 1 wygrana 75,000 M., 1 wygrana 30,000 M., 1 wygrana 15,000 M., 2 wygrane po 6000 M., 5 po 3000 M., dwaście razy po 150 M., 50 razy 600 M., 200 razy 1500 M., 1000 razy 60 M. prócz tego dzieła sztuki w ogólnej wartości 60,000 Marek.

Do tej ogólnej ulubionej loteryi sprzedają losy

cały los oryginalny po 4 Marki

12 po 45

Łaskę zlecenia wykonuje „akuratnie” za przesyłką należności lub zaliczką jak

dotychczas każde objaśnienie bezpłatnie

dom handlowy **Adolf Gussé, Schmutz**

Nr. 12 w **Frankfurcie a/M.**

NB. Każdy uczestnik odbierze po ciągnięciu listę wygranych franco, 6 większych wygranych wiadomości się natychmiast telegrafem a wszystkie wygrane wypłacają się w gotówce bez potrącenia.

Gotową bieliznę

dla dam, pań i dzieci.

Prane koszule wierzchnie

po **tanich** lecz stałych cenach fabrycznych od 1 tal. 5 sgr. począwszy poleca

fabryka bielizny

A. Kaufmann,

Poznań, Sapieżyński plac Nr. 3a.

Skład mój **Herbaty chińskiej**

ostatniego sprzętu uzupełniłem (wyborem gatunkami.

J. N. Piotrowski. (5150)

Ostrygi

angielskie odebrał i poleca (6099)

Grand Hôtel de France.

Szan. Publiczność zawiadamiam, że wykonuję wszelką robotę dyfelową dla dam, tudzież talny i koldry watowane w rozmaitych deseniach i formach. **Melania Kiska,**

Stary Rynek Nr. 91 III piętro. (6082)

ROSSETTERS

Haar Hersteller

przywraca białym i siwym włosom po niejakiem użyciu niezawodnie pierwotny kolor, czy takowy utracony został w skutek starości, choroby lub z innych przyczyn; nadaje im blask i świeżość młodości i uwalnia skórę od strupów, wyrzutów i wszystkich nieczystości. (5167)

Do nabycia we wszystkich renomowanych handlach perfumeryi i przedmiotów toaletowych.

10,000 marek

temu, co pokaże lepszy preparat, któryby bez szkodziwego na skórę głowy i nerwy wpływu przywrócił siwym i białym włosom pierwotny ich kolor młodzieńczy, nad

Ludwika Gehlen'a

regenerator włosów,

za dobrą skutecznością którego przemawia tysiące okazać się mogących świadectw. Butelki tylko, w markę mają zaopatrzone są prawdziwe.

Cena 4 m. 50 fen. Do nabycia we wszystkich większych handlach perfumeryi i u fryzjerów.

Ludwik Gehlen

fryzjer i konserwator włosów w Poznaniu.

Z powodu zmiany kierunku są w **Stempuchowie p. Janówiec** tanio na sprzedaż

(6053)

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów

czystej krwi **Negretti** pochodzące z **Meuendorffu** resp. z **Kenslin.**

15 baranów